

Huvudman

ÖSTERSUNDS KOMMUN
kundcenter@ostersund.se

Beslut

Datum 2026-02-24

Dnr SI 2025:9655

Sida **1 (25)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Fåker skola i Östersunds kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Östersunds kommun att senast den **22 maj 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att undervisningen utgår från och omfattar rätt kursplaner, studiehandledning på modersmålet, anmälan till rektorn, studiero och kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Östersunds kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Östersunds kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisningen utgår från och omfattar rätt kursplaner

1. Se till att undervisningen för individintegrerade elever som tillhör den anpassade grundskolan utgår från och omfattar rätt kursplaner. (11 kap. 2 samt 5–6 och 11 §§ skollagen, Förordning [SKOLFS 2010:255] om läroplan för anpassade grundskolan (nedan Lgra22), avsnitt 3 kursplaner)
2. Se till att de lärare som bedriver undervisning för individintegrerade elever som tillhör den anpassade grundskolan ges den kompetensutveckling som krävs för att de ska ha tillräcklig kunskap för att undervisa och bedöma eleverna i enlighet med kursplanerna i den anpassade grundskolan. (2 kap. 34 a § första stycket, 11 kap. 5–6 och 11 §§ skollagen samt Lgra 22, avsnitt 2.7 bedömning och betyg samt avsnitt 3 kursplaner)

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att elevernas individuella behov av studiehandledning på modersmålet styr i vilken omfattning studiehandledning ges. Huvudmannen ska ge in uppgifter om vilka elever som ges studiehandledning på modersmålet och i vilken omfattning

respektive elev får sådant stöd. Huvudmannen ska även beskriva hur omfattningen av studiehandledningen bestäms utifrån varje elevs individuella behov. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Anmälan till rektorn

1. Se till att vid minst ett tillfälle före 8 maj 2026 informera samtlig skolpersonal om skollagens bestämmelser om skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av en utredning om särskilt stöd samt hur en anmälan till rektorn ska ske. Huvudmannen ska ge in uppgifter om vilken information som förmedlats samt när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § första stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att elever som lärarna eller övrig skolpersonal befarar inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att de getts stöd i form av extra anpassningar, anmäls till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för vilka elever som har anmälts till rektorn under perioden den 24 februari till den 8 maj 2026. (3 kap. 6 samt 7 § skollagen)

Studiero och kränkande behandling

1. Se till att rektorn kontinuerligt följer upp elevernas studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska ha studiero samt utifrån uppföljningen och analysen beslutar om nödvändiga åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. Huvudmannen ska därtill ge in en redogörelse för vilka åtgärder som har genomförts vid skolenheten i det förebyggande för att skapa studiero under perioden den 24 februari till den 8 maj 2026 samt om möjligt effekten av dessa. (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen).
2. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle följer upp ordningsreglerna och deras efterlevnad samt analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Uppföljningen ska inkludera personalens gemensamma förhållningssätt kring arbetet med att säkerställa att ordningsreglerna efterlevs. Eleverna ska medverka vid uppföljningen och eventuell revidering av ordningsreglerna. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av uppföljningen samt en beskrivning av genomförda åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)
3. Se till att orsakerna till att en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse utreds. Utifrån resultatet av utredningen ska

rektorn se till att åtgärder vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende. För varje sådan utredning som startas ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för om och i sådana fall hur många sådana utredningar som initierats samt vilka åtgärder som vidtagits för att få eleven att ändra sitt beteende under perioden den 24 februari till den 8 maj 2026. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

4. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för hur många anmälningar som inkommit och utretts under perioden den 24 februari till den 8 maj 2026. (6 kap. 10 § skollagen)
5. Huvudmannen ska följa upp och analysera de förutsättningar och behov som skolenheten har när det gäller att bedriva ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero. Med förutsättningar avses här personella och materiella resurser, personalens kompetens och rektorns ansvarsområden och uppdrag. Huvudmannen ska utifrån uppföljningen och analysen bedöma om skolenheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller studiero och säkerställa att skolenheten ges nödvändiga förutsättningar att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa studiero. Huvudmannen ska ge in en redogörelse för huvudmannens uppföljning, analys och bedömning enligt ovan. (5 kap. 3 § andra stycket skollagen, 2 kap. 8 § och 34 a § första stycket samt 4 kap. 3–4 §§ skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Östersunds kommun en anmärkning avseende brister rörande garanterad undervisningstid. Östersunds kommun ska senast den **22 maj 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:9655) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Fåker skola i Östersunds kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fåker skola följer gällande bestämmelser om undervisningstid, undervisningen utgår från och omfattar rätt kursplaner, studiehandledning på modersmålet, extra anpassningar och anmälan till rektorn samt trygghet, studiero och kränkande behandling. Huvudmannen har under höstterminen tillfälligt flyttat årskurserna 4–6 till en annan skolenhet. Tillsynen av Fåker skola omfattar därför enbart förskoleklass samt årskurserna 1–3.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och tillförordnad rektor samt genom lektionsobservationer mellan den 4 och 12 december 2025. Den tillförordnade rektorn benämns fortsättningsvis som rektor i beslutet. Därtill har verksamhetschefen för grundskolan och fritidshemmet, i egenskap av företrädare för huvudmannen, intervjuats. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningen utgår från och omfattar rätt kursplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn framkommer att elev 11 tillhör den anpassade grundskolan och är individintegrerad i grundskolan. Enligt rektorn läser eleven ämnen enligt den anpassade grundskolans kursplaner. Eleven har ett eget schema och en assistent som följer hen under hela skoldagen.

Klassläraren som undervisar eleven i ämnena svenska, matematik, engelska, teknik, slöjd, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen uppger att hen undervisar och bedömer eleven utifrån den anpassade grundskolans kursplaner i respektive ämne. Klassläraren uppger att hen har fått viss vägledning från personal i anpassad grundskola och att hen har förutsättningar att undervisa eleven med stöd från skolans specialpedagog, vilket bekräftas av skolans rektor.

Läraren som undervisar eleven i ämnet idrott och hälsa uppger att hen inte läst den anpassade grundskolans kursplan i ämnet idrott och hälsa och att hen bedömer elevens kunskaper utifrån grundskolans kursplan. Enligt läraren fick hen information om att eleven ska ges undervisning utifrån den anpassade grundskolans kursplan strax innan höstlovet 2025. Läraren uppger att hen inte har gjort någon särskild planering för eleven, utan att hen utgår från att eleven får stöd av assistenten för att delta i lekar och att eleven får möjlighet till rörelse. Enligt läraren vore det bättre om hen fick tydlig information om vad hen behöver tänka på för att undervisa eleven.

Läraren som undervisar eleven i ämnena bild och musik uppger att eleven ska följa den anpassade grundskolans kursplaner i ämnena bild och musik, men att hen saknar tid och kunskap för att planera undervisningen utifrån rätt kursplan. Enligt läraren har eleven ingen anpassad planering utan arbetar med samma uppgifter som övriga elever i klassen, men utifrån sin förmåga. Vidare uppger läraren att hen bedömer eleven utifrån den anpassade grundskolans kursplaner, men att hen även utgår från grundskolans kursplaner vid bedömningen.

Av intervjun med lärarna som undervisar eleven i praktisk-estetiska ämnen framgår vidare att de inte har fått någon kompetensutveckling i att undervisa elever enligt den anpassade grundskolans kursplaner, och att de har ett sådant behov. Lärarna uppger att de förlitar sig på att elevens assistent stöttar eleven.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Huvudmannen ska också se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 a § första stycket skollagen).

Anpassade grundskolan ska ge elever med intellektuell funktionsnedsättning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa (11 kap. 2 § skollagen).

Anpassade grundskolan omfattar utbildning i ämnen eller inom ämnesområden, eller en kombination av dessa. Utbildningen kan också omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner. Undervisningen ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk, och teknik. För varje ämne och ämnesområde ska gälla en kursplan (11 kap. 5–6 samt 11 §§ skollagen).

Läroplan för anpassade grundskolan innehåller kursplaner med tillhörande betygskriterier (Lgra22, avsnitt 3 kursplaner).

Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn (Lgra22, 2.7 Bedömning och betyg).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att undervisningen för den individintegrerade eleven inte utgår från och omfattar kursplanerna för den anpassade grundskolan i samtliga ämnen. Av utredningen framkommer att eleven läser alla ämnen enligt den anpassade grundskolans kursplaner, men att eleven inte undervisas och bedöms i alla delar utifrån dessa kursplaner i ämnena idrott och hälsa, bild och musik. Lärarna som undervisar i dessa ämnen uppger att de saknar tid och kunskap för att planera undervisningen utifrån rätt kursplan. Detta innebär att undervisningen och bedömningen av eleverna kunskaper inte sker i enlighet med författningarnas krav.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn och lärarna framkommer att elev 9 får studiehandledning på modersmålet måndagar och tisdagar, vilket omfattar en lektion i matematik, två lektioner i samhällsorienterande ämnen och två lektioner i naturorienterande ämnen. Enligt lärarna får eleven inte studiehandledning i övriga ämnen. Lärarna uppger att eleven är i behov av ytterligare studiehandledning för att kunna följa med i undervisningen och visa sina kunskaper. Rektorn uppger att hen delar lärarnas uppfattning om att eleven har behov av mer studiehandledning.

Klassläraren som undervisar eleven i ämnena svenska, matematik, engelska, teknik, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen uppger att eleven främst visar sina kunskaper genom att skriva snarare än att prata. Samtidigt säger läraren att eleven sällan skriver självant då hen behöver stöd för att komma igång och hålla fokus. Läraren uppger att hen bedömer att eleven skulle utvecklas snabbare med mer studiehandledning i dessa ämnen. Läraren som undervisar i idrott och hälsa uppger att eleven har behov av studiehandledning i idrott och hälsa då språkliga hinder gör det svårt för eleven att förstå instruktioner. Läraren som undervisar i bild och musik uppger att eleven har svårt att förstå instruktioner och hur verktyg ska användas. Lärarna uppger att de ibland använder en digital översättningstjänst för att översätta ord, regler och instruktioner, men att översättningarna inte alltid är korrekta. Enligt lärarna får eleven ibland stöd av assistenten till elev 11 för att förstå undervisningen.

Rektorn uppger att det är huvudmannen som styr omfattningen av studiehandledningen, och att omfattningen är kopplad till antalet undervisningstimmar i matematik och naturorienterande ämnen enligt timplanen. Rektorn berättar att hen har efterfrågat mer tid för elever, men att hen aldrig fått igenom en sådan utökning.

Chefen för enheten Modersmål uppger i huvudmannens synpunkter på kommunicerat underlag för beslut att enheten inför varje nytt läsår, och vid förändringar under året, skickar en förfrågan till rektorerna om behov av studiehandledning avseende ämnen och omfattning. Chefen uppger att de medel som är avsatta för studiehandledning är betydligt lägre än de samlade behov som finns i kommunen. Enligt chefen brukar det över tid finnas ett behov av stöd i teoretiska ämnen, även om enstaka teoripass i praktiska ämnen ibland kan vara aktuella.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehundledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte säkerställer att elev 9 ges studiehundledning på modersmålet i den omfattning som eleven är i behov av. Av utredningen framkommer att eleven endast får studiehundledning två dagar i veckan och endast i vissa ämnen, trots att såväl lärarna som rektorn bedömer att eleven är i behov av mer omfattande stöd och i fler ämnen för att kunna följa undervisningen och visa sina kunskaper.

Vidare framkommer att omfattningen av studiehundledningen för huvudmannens elever i praktiken begränsas av de resurser huvudmannen avsätter för studiehundledning. När omfattningen av stödet inte baseras på elevers individuella behov, utan på de resurser huvudmannen tilldelat verksamheten, uppfylls inte författningens krav. Skolinspektionen konstaterar därför att huvudmannen inte säkerställer att elevens rätt till studiehundledning på modersmålet i första hand baseras på elevens individuella behov.

Extra anpassningar och anmälan till rektorn**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen***Extra anpassningar*

Lärarna uppger i intervju att eleverna får olika typer av extra anpassningar, till exempel strukturerade arbetsplatser, hörselproppar, vikter på axlarna och extra lästräning. Några av lärarna uppger att behovet av extra anpassningar upptäcks under undervisningens gång, exempelvis när en elev har svårt att förstå instruktioner, koncentrera sig eller har motoriska oro. Enligt lärarna sätter de in extra anpassningar så snart som möjligt när elever uppvisar behov av stöd.

Lärarna som undervisar i praktisk-estetiska ämnen uppger emellertid att de ofta saknar information om eleverna och vilka extra anpassningar eleverna får. De uppger att det inte finns något forum för informationsutbyte såsom arbetslagsmöten och att de inte har möjlighet att delta vid arbetsplatsträffar på grund av att de är anställda vid en annan skola eller att de inte är på plats eller arbetar på fritidshemmet då träffarna genomförs. Läraren som undervisar i bild och musik uppger dock att hen har en dialog med klassläraren samt själv inhämtar information om

elevernas extra anpassningar via skolans digitala system och hens arbete vid fritidshemmet.

Rutiner för anmälan till rektorn

Rektorn uppger att lärarna ska anmäla elever när de inte vet vilket ytterligare stöd de kan ge eleven. Det kan handla om att elever inte har tillräckliga kunskaper eller att elever har sociala svårigheter. Enligt rektorn använder lärarna de nationella kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden i förskoleklass och årskurs 1 samt de nationella proven i årskurs 3 för att följa elevernas kunskaper.

När Skolinspektionen frågar klasslärarna vad indikationen är för att de ska anmäla en elev för utredning av behov av särskilt stöd uttrycker lärarna att de inte är bekanta med uttrycket *att anmäla* elever. Klasslärarna uppger att de först tar kontakt med specialpedagogen, som även är rektor, och att de då ofta får rådet att prova fler extra anpassningar eller att göra en pedagogisk kartläggning. Lärarna som undervisar i praktisk-estetiska ämnen uppger att de inte har fått någon tydlig information om i vilket skede och hur en anmälan ska ske. Dessa lärare uppger ändå att de uppfattar att indikationen för att anmäla en elev är när eleven inte förstår uppgifter trots upprepade förklaringar eller när extra anpassningar inte fungerar.

Flera lärare och personal i elevhälsan uppger att de inte vet hur en anmälan går till rent praktiskt. En lärare säger att hen inte vet om det finns en blankett eller ett system för anmälan, medan andra lärare uppger att man ska ta kontakt med rektorn och att anmälan sker muntligt eller via mejl. Några lärare uppger att de aldrig har gjort en anmälan till rektorn. Även rektorn uppger att hen inte kan svara på hur lärarna ska göra en anmälan till rektorn och att skolan inte har någon blankett för anmälan.

Rektorn uppger vidare att klasslärarna fyller i ett dokument som heter *Fåker-Ångsta-modellen*. Enligt rektorn är dokumentet ett levande dokument där lärarna arbetar med sin analys och beskriver situationer där det fungerar eller inte fungerar för en elev. Rektorn uppger att lärarna i detta dokument kan signalera att eleverna inte når målen med de extra anpassningar som ges.

Elever som trots extra anpassningar inte uppfyller kriterier för bedömning

Lärarna uppger i intervju att det finns flera elever som de befärar inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i vissa ämnen, trots att eleverna har fått stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det handlar exempelvis om eleverna 5, 8 och 9. Lärarna uppger att de bedömer att eleverna borde anmälts i ett tidigare skede till rektorn för utredning om särskilt stöd, men där de inte gjort en sådan anmälan.

Rektorn uppger i inledningen av tillsynen att ingen elev är anmäld för utredning av behov av särskilt stöd och att det inte finns någon pågående utredning vid tiden för tillsynen. Rektorn uppger också att ingen elev har särskilt stöd eller beslut om åtgärdsprogram. Enligt rektorn når alla elever kriterierna för bedömning av godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 1 och 3. För de elever som tidigare har legat på gränsen att nå kriterierna har skolan satt in extra anpassningar. Rektorn uppger dock senare i intervju att elev 5 behöver stöd med uppläst text och hjälp med att skriva, och att specialläraren ska följa upp lästräningen för eleven. Rektorn uppger att hen tror att eleven behöver mer stöd och att eleven är en av de elever som kommer att behöva ett åtgärdsprogram till våren med mer intensivläsning utanför klassrummet. Enligt rektorn får eleven nu stöd av resurspersoner i undervisningen för att kunna tillgodogöra sig undervisningen och visa sina kunskaper. Rektorn uppger vidare att elev 8 är i behov av en utredning av behov av särskilt stöd och att elevens problem har eskalerat under höstterminen. Enligt rektorn behöver lärarna fylla i Fåker-Ångsta-modellen för att undersöka elevens svårigheter ytterligare. Rektorn uppger att hen inte kan svara på varför elev 9 inte är anmäld och utredd för behov av särskilt stöd eftersom hen inte har tillräckligt med information om eleven.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolenheten inte säkerställer att elever som befaras att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, skyndsamt anmäls till rektorn för utredning av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att rutinerna för när och hur en anmälan till rektorn ska göras inte är tydliga eller kända bland lärarna eller personalen i elevhälsan. Vidare framgår att det finns elever som lärarna och i vissa fall rektorn befarar inte kommer att nå kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas och som inte har anmälts till rektorn för utredning av särskilt stöd. Detta trots att eleverna har getts extra anpassningar som visat sig otillräckliga.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom arbetet med extra anpassningar. Skolinspektionen vill dock i sammanhanget påtala att det finns lärare som uttrycker att information om eleverna och deras extra anpassningar ofta saknas och att det för dem inte finns ett naturligt forum för informationsutbyte. Detta innebär en risk för att anpassningarna inte alltid ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, vilket är ett krav enligt skollagen.

Trygghet, studiero och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Den rådande situationen avseende studiero

Av samtliga intervjuer framkommer att studieron har förbättrats under hösten genom flera åtgärder, men att studieron ännu inte är tillfredsställande i alla klasser. Elever i klass 2–3 uppger att det är omöjligt att ha studiero och att det är stökigt varje dag, särskilt på lektionerna i matematik, samhällsorienterande ämnen, naturorienterande ämnen och när eleverna har simning. Eleverna berättar att vissa elever kastar stolar, smäller i dörrar, pratar högt och puttar andra, och att läraren ibland skriker för att få ordning. Elever i klass F–1 uppger att studieron är jättebra på lektionerna, men att det ibland är högljutt i matsalen och stökigt i gymnasalen.

Klassläraren som undervisar i klass 2–3 uppger att det inte är en tillfredsställande studiero i klassen, men att vissa dagar är bättre än andra. Enligt läraren finns det en oro bland eleverna där elever kan "trigga" varandra. Elever kommenterar saker rakt ut, rör sig i klassrummet och vissa elever klarar inte av att gå förbi andra elever utan att det uppstår en

orolig situation. Personal i elevhälsan uppger att det som stör under lektioner är elever som inte vill arbeta och som petar på andra elever, och att sådana situationer ibland eskalerar.

Läraren som undervisar i idrott och hälsa uppger att studieron i årskurs 2 är ganska dålig och att det knappt går att ge instruktioner eftersom eleverna exempelvis skriker eller stampar i golvet. Läraren har försökt förbättra situationen genom enklare och mer fysiska övningar. Läraren som undervisar i bild och musik uppger att studieron är bra då hen har stöd av extra resurspersoner, som särskilt stöttar eleverna 5, 8 och 10. Läraren som undervisar i slöjd uppger att studieron är god i årskurs 3, men att den försämras när eleverna har undervisning tillsammans med elever från en annan skolenhet.

Den rådande situationen avseende trygghet

Såväl rektorn som lärarna och personal i elevhälsan uppger att tryggheten på skolan är bättre nu än vid höstterminens start och att tryggheten har förbättrats sedan klass 4–6 flyttades till en annan skolenhet. Lärarna uppger ändå att klimatet i klass 2–3 fortfarande är tufft och inte helt tryggt. Även rektorn uppger att det fortfarande finns problem med tryggheten i klass 2–3 och att skolan inte är i mål med trygghetsarbetet, även om det nu är färre konflikter och mer olyckshändelser än kränkningar. Enligt personal i elevhälsan finns det elever med sociala svårigheter, och vissa dagar är bra och medan andra är mindre bra.

Elever i klass 2–3 berättar att bråk sker nästan varje dag och två elever blir retade dagligen. De uppger att elever retas, bråkar, hotar, slår andra elever och använder fula ord, samt att vissa elever bestämmer över andra. Eleverna säger att slagsmål förekommer på raster och att elever ibland slår mot lärare. Enligt eleverna känns vissa platser otrygga, särskilt raster och klassrum. Flera elever säger att detta påverkar tryggheten negativt. Elever i klass F-1 uppger däremot att tryggheten i klassen är bra, men berättar att bråk ibland sker på skolgården, främst mellan elever i klass 2–3, och att konflikter ibland uppstår på fritidshemmet.

Klassläraren i klass 2–3 uppger att det finns situationer som är röriga som gör det otryggt i klassrummet, exempelvis att någon elev hotar andra elever med en stol. En annan lärare uppger att det förekommer många kränkningar varje lektion i idrott och hälsa och att det främst är eleverna 5, 8 och 10 som kränker andra elever.

Vad gäller fysiska bråk uppger lärarna att situationen har blivit bättre sedan efter höstlovet och efter att klass 4–6 flyttade från skolan, men de uppger olika uppgifter gällande hur ofta bråken förekommer. Några lärare uppger att bråken sker vid enstaka tillfällen, medan andra uppger att de förekommer från en gång i veckan till varje dag. Lärarna berättar också att det förekommer små slag och knuffar, särskilt mot elever med låg status.

Lärarna uppger vidare att elever använder grova ord och uttryck som "håll käften gubbjävél" mot vuxna och "bög" och "fuck you" mot varandra. Enligt lärarna sker verbala kommentarer och fult språkbruk dagligen, även om det minskat sedan efter höstlovet.

Skolans ordningsregler

Av information som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen och intervjuer framkommer att skolan har ordningsregler som är beslutade av rektorn. Lärarna uppger att reglerna reviderades under vårterminen och togs upp i elevrådet i september eller oktober 2025. Lärarna gick då igenom reglerna och elevrådet ansåg att reglerna i stort sett är bra.

Av intervjuer med både lärare och elever framkommer dock att eleverna inte alltid följer skolans ordningsregler. Lärarna uppger att eleverna framförallt brister i att följa ordningsreglerna när det blir stökigt, och att de tror att reglerna behöver förtydligas och hållas levande tillsammans med eleverna. En lärare uppger att det måste bli tydligare för eleverna att det blir konsekvenser om de inte följer ordningsreglerna. En annan lärare uppger att det krävs en tydlighet från skolläningen och ett gemensamt ansvar från all personal för att reglerna ska kunna upprätthållas.

Ordningsstörande beteende

Såväl rektorn som intervjuade lärare uppger att vissa elever upprepat stör ordningen, kränker andra elever och skapar en otrygg miljö. De nämner särskilt elev 5, 8 och 10. Dessa elever har enligt rektorn och lärarna i koncentrationssvårigheter eller sociala svårigheter. Rektorn uppger att det är problematiskt kring de angivna eleverna och att de inte har utretts särskilt för sitt beteende. En lärare uppger att det behövs mer än att säga till de angivna eleverna och att skolan skulle behöva upprätta någon form av plan för enskilda elever som stör väldigt mycket. Personal i elevhälsan uppger att de inte har kännedom om att skolan har genomfört utredningar av ordningsstörande beteende för någon av skolans elever, men att klasslärarna tar kontakt med vårdnadshavare vid upprepade tillsägelser. Vidare framkommer av intervjuer med rektorn och lärarna att ingen av eleverna är utredda för behov av särskilt stöd eller har aktiva åtgärdsprogram.

Rektorn och lärarna uppger att de åtgärder som skolan vidtagit för elev 5, 8 och 10 är möten med elev, vårdnadshavare och klasslärare, som dokumenterats av rektorn. Därefter har rektorn och klassläraren följt upp situationen tillsammans med eleven vårdnadshavare. Rektorn uppger att de håller uppföljningsmöten med eleverna eftersom de inte klarar att "hålla ihop det" under hela lektioner. Enligt rektorn har dessa möten gett positiv effekt. Några lärare uppger dock att information om vad som beslutats avseende elev 5, 8 och 10 inte når alla i personalen.

Anmälan om kränkande behandling

Av intervjuer med rektorn, lärarna och personal i elevhälsan framgår att personalen ska anmäla kränkningar och tillbud i skolans digitala ärendehanteringssystem. Lärarna uppger att arbetsgången i systemet är tydlig, med stegvis vägledning efter att man valt om ärendet gäller olycka eller kränkning.

Lärarna uppger att de upplever att samsynen kring kränkningar har förbättrats. De uppger att personalen reagerar direkt vid bråk eller verbala kränkningar. Samtidigt uppger några lärare att muntliga kränkningar och fula ord inte alltid anmäls, dels på grund av tidsbrist, dels för att det annars skulle bli många anmälningar varje dag. Några lärare tror att personalen ibland "tappar bort" att anmäla, även om intentionen att anmäla finns. Likaså rektorn uppger att personalen inte alltid följer arbetsgången och anmäler kränkningar, bland annat för att vissa inte vet hur man gör, gruvlar sig för att anmäla eller tycker att det är obehagligt att kontakta vårdnadshavare. Rektorn säger att hen försöker ta reda på orsakerna till osäkerheten och stöttar personalen, exempelvis genom att hjälpa till i kontakten med vårdnadshavare. Rektorn uppger att det varit dålig kommunikation mellan personalen och att skolan har arbetat aktivt med att alla i personalen ska stå bakom det som bestämts gemensamt. Enligt rektorn är de fortfarande i processen att bestämma hur, vad och när saker ska sägas. Personal i elevhälsan uppger att lärarna generellt har en likartad syn på när en anmälan ska göras, men att det kan hända att vissa händelser inte anmäls när det gäller elever med bristande impuls kontroll. Kuratorn bedömer att detta är ett område där skolan behöver förbättra sitt trygghetsarbete.

Skolchefen uppger att huvudmannen har delegerat till rektorn för få skola att utreda anmälningar om kränkande behandling. Rektorn uppger att all personal kan rapportera i digitala systemet, men att alla inte har behörighet att utreda anmälningarna. Rektorn får automatiskt ett mejl när en anmälan kommit in och hen utser då en utredare, ofta klasslärare eller fritidspersonal. Enligt rektorn försöker hen se till att den person som rapporterat en händelse också deltar i utredningen för att skolan ska kunna ge en bra helhetsbild till vårdnadshavarna. Rektorn uppger att hen har en övergripande roll i systemet och att hen får en påminnelse om en utredning inte startats inom sju dagar. Skolchefen uppger att alla anmälningar som görs i skolans digitala system går vidare till huvudmannen och att de redovisas för nämnden. Rektorn uppger att upprepade kränkningar följs upp med vårdnadshavare och att rektorn använder systemet för att lägga in uppföljningarna. Lärarna uppger att de vid upprepade kränkningar följer upp ärendet tills beteendet har upphört.

Vidare berättar rektorn att det fanns ett stort antal anmälningar som inte hanterats och utretts när hen tillträdde som tillförordnad rektor i oktober

2025, eftersom dessa gått till den ordinarie rektorn. Ingen utredare var utsedd och utredningarna var inte påbörjade. Rektorn började då hantera de nyaste anmälningarna. Enligt rektorn fanns det ändå vid höstlovet åtminstone 15 anmälningar kvar som inte hade hanterats i systemet. Från oktober 2025 och framåt har tre till fyra nya anmälningar inkommit, och efter höstlovet ytterligare cirka fem, avseende såväl tillbud som kränkningar.

Skolans arbete med att följa upp elevernas upplevelse av trygghet och studiero

Av intervjuer med rektorn, lärarna och personal i elevhälsan framkommer att skolan följer upp elevernas trygghet och studiero via trivselenkäter som lärarna och personalen i fritidshemmet analyserar varje termin. Lärarna uppger att resultaten i trivselenkäten var goda under vårterminen 2025 och att de har förbättrats ytterligare sedan dess. Rektorn bekräftar denna bild och beskriver att skolan befinner sig i en förändringsprocess där trivselenkäten visar tydliga förbättringar jämfört med i våras. Rektorn uppger också att skolan även har deltagit i Skolinspektionens skolenkät och att de analyserat resultaten från den. Rektorn får dessutom övergripande statistik från huvudmannen om kränkingsanmälningar utifrån ett köns- och åldersperspektiv, både på enhetsnivå och för kommunen som helhet. Rektorn uppger att anmälningarna är ett viktigt verktyg för att se att åtgärderna på rasterna har gett effekt, eftersom incidenterna har blivit färre. Rektorn tar upp denna statistik på arbetsplatsträffar.

Klasslärarna uppger att de pratar om tryggheten på personalmöten. Vid dessa tillfällen diskuterar de olika åtgärder som behövs gällande trygghet. Några lärare som undervisar i praktisk-estetiska ämnen uppger däremot att de inte har varit delaktiga i någon uppföljning av elevernas trygghet och studiero på skolan. Rektorn säger att hen försöker få till stånd tillfällen då dessa kan delta, men att det finns organisatoriska hinder i och med att vissa av de aktuella lärarna arbetar på flera skolor.

När det gäller elevhälsan så uppger personalen att de inte deltagit i någon analys av tryggheten på skolan, utöver att de ibland tar upp specifika elever och tryggheten i klasserna, men att trygghet på skolnivå inte behandlats som ett eget område. Skolsköterskan beskriver att trygghetsfrågor ingår i enskilda samtal med elever, hälsosamtalen med årskurs 2 samt i elevhälsoformuläret för förskoleklass och årskurs 4. Skolsköterskan sammanställer resultaten från elevhälsoformuläret och presenterar relevanta delar för elevhälsoteamet.

Rektorn uppger att den kontinuerliga uppföljningen av trygghet och studiero är viktig och att skolan behöver fortsätta arbetet eftersom målet är långt bort just nu. Enligt rektorn har de påbörjat många insatser på kort tid, som behöver utvärderas innan nya åtgärder sätts in.

Skolans förebyggande åtgärder för att skapa trygghet och studiero

Personal i elevhälsan berättar att den ordinarie rektorn påbörjade ett arbete kring trygghet och studiero i början av höstterminen, vilket den nuvarande rektorn har fortsatt. Lärarna uppger att skolan arbetar med flera åtgärder men att vissa delar återstår, exempelvis att fokusera mer på eleverna 8 och 10 eftersom de triggas varandra. En lärare uppger att de åtgärder som vidtagits är relevanta, men att ytterligare insatser alltid behövs.

Rektorn, lärarna och personal i elevhälsan uppger att tryggheten och studieron har förbättrats genom tydligare rutiner, dörrvakter under lektioner, begränsad möjlighet för elever att lämna klassrummet, fler vuxna på lektioner och raster, rastaktiviteter, rastbod, begränsad skolgård samt att klasserna äter enskilt i matsalen och har fasta platser i skolbussen. Lärarna uppger att rastaktiviteterna fyra dagar i veckan har gjort stor skillnad för tryggheten och att rastvaktsschemat följs mer konsekvent. Enligt lärarna är det numera endast personal från fritidshemmet som är rastvakter för att skapa samsyn. Elever uppger att vuxna ofta finns ute på raster och att lärarna säger till när något händer på raster eller när någon stör under lektioner. Vidare har läraren i klass 2–3 börjat dela upp klassen i mindre grupper, vilket enligt läraren har lett till att studieron har förbättrats.

Lärarna uppger vidare att personal från fritidshemmet tidigare under hösten arbetat med värdegrundsfrågor i klass 2–3, men att arbetet pausades när det blev som stökigast på skolan. En lärare har nu återupptagit värdegrundsarbetet varannan vecka i klass 2–3 under lektionerna i samhällsorienterande ämnen. Vidare säger en lärare att hen pratat öppet om HBTQ och värdegrund vilket minskat användningen av den typen av språkbruk. Klasslärarna uppger att de arbetar med de förebyggande insatser för att minimera risken för kränkningar som beskrivs skolans plan mot kränkande behandling, bland annat respektfullt språk.

Vidare uppger lärarna att de startar lektionerna i tid, samlar klassen och tydliggör regler, samt att elever som är osams inte får gå ut förrän situationen lugnat sig. Klassläraren i klass F-1 använder PAX som metod för att främja arbetsro och uppmuntra positivt beteende och arbetar därtill med lugna starter och avslut. Enligt klasslärarna ska PAX införas skolövergripande efter jul. Klassläraren i klass 2–3 uppger att hen ska gå en utbildning och planerar att börja med PAX under vårterminen 2026, vilket bland annat innebär tydligare ramar för ljudnivån och vad som förväntas av eleverna.

Klasslärarna uppger att de pratar om trygghet, kränkningar och studiero varje dag med eleverna, men att de inte har haft något särskilt temaarbete kring studiero. Elever i klass 2–3 säger att de har pratat lite om studiero

under höstterminen men inte så ofta. Andra lärare uppger att de pratar med eleverna om samarbete eller att de inte pratat om studieron alls med eleverna. Läraren i idrott och hälsa uppger att samtal om hur man ska vara mot varandra främst sker när något har hänt. Läraren har ändå försökt förbättra trygghet och studieron genom att styra aktiviteter mot enklare och mer fysiska övningar och har testat bildstöd någon gång.

Rektorn uppger att skolan har överanställt personal för att öka tryggheten och studieron, men att hen hellre ser att skolan har fler behöriga lärare än många resurspersoner. Enligt rektorn planerar hen för att införa tvålärarsystem i klass 2–3 samt köpa in möbler och textilier för ljuddämpning. Representanter för elevhälsan uttrycker också ett behov av att se över anpassningar för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf-anpassningar).

Skolchefen uppger att mycket av problematiken gällande trygghet och studiero handlar om kultur, både bland elever och personal. Skolchefen, rektorn och personal i elevhälsan berättar att psykologer har arbetat med personalgruppen vid två tillfällen under hösten 2024 för att förbättra kommunikationen och skapa samsyn kring regler, trygghet, ledarskap och roller. Lärarna uppger att samsyn tidigare varit svag vad gäller exempelvis regler och skojbråk, men att de nu arbetar mer enhetligt. Rektorn uppger att skolan har arbetat aktivt med att alla i personalen ska stå bakom det som bestämts gemensamt, men att de fortfarande är i processen att bestämma hur, vad och när saker ska sägas. Rektorn uppger att det behövs fler gemensamma möten, förutom arbetsplatsträffar, för att samla all personal.

Huvudmannens ansvarstagande

Skolchefen, som även är verksamhetschef, uppger att huvudmannen använder årliga enkäter och rektorernas rapporter inom det systematiska kvalitetsarbetet för att analysera trygghet och studiero på huvudmannens skolor. Utifrån kontakten med rektorerna bedömer skolchefen att tryggheten och studieron på Fåker skola är relativt låg jämfört med andra skolor, men att skolan inte sticker ut vad gäller klagomål eller anmälningar om kränkande behandling. Skolchefen uppger att huvudmannen är medveten om problemen och att extra resurser beviljats i flera fall, exempelvis för resurspersoner.

Skolchefen och rektorn uppger att huvudmannen har stöttat skolan i vissa delar, bland annat genom nämnda psykologinsatser för att förbättra skolans kultur och personalens kommunikation. Skolchefen uppger att den ordinarie rektorn förde återkommande samtal om den upplevda oron, där fokus låg på att elever saknat tydliga ramar och på att personal inte agerat enhetligt.

Rektorn uppger att huvudmannen även har varit tillgänglig i frågor om organisationen och att skolan har fått lägga en budget som inte går ihop.

Enligt rektorn har hen haft mycket kontakt med skolchefen för att få stöd i olika frågor. Samtidigt säger rektorn att skolan inte har fulla förutsättningar att arbeta förebyggande och upprätthålla en god trygghet och studiero. Rektorn uppger att det är svårt att rekrytera lärare med rätt behörighet och att huvudmannen inte kan säkerställa behörighet när ingen söker utlysta tjänster. Rektorn berättar att lärare ofta anställs tillfälligt och att annonser läggs ut kontinuerligt. Rektorn uppger också att organisationen är en utmaning eftersom hen som rektor ansvarar för flera skolenheter, vilket gör att hen inte kan vara tillräckligt närvarande för att arbeta med de bakomliggande orsakerna till problemen. Skolchefen uppger att huvudmannen planerar att se över ledningsorganisationen och höja rektorns tjänstgöringsgrad på skolan från våren 2026. Skolchefen säger att huvudmannen i närtid inte planerar några ytterligare insatser för att stärka trygghet och studiero, men att det kan bli aktuellt att återuppta psykologinsatsen efter en uppföljning av behovet.

Rättslig reglering

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på både huvudmannanivå och skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Av förarbetena framgår att ställningstaganden som huvudmannen gör i det förebyggande arbetet kring trygghet och studiero ska baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på skolenheten, samt vilka åtgärder som mot bakgrund av analysen bedöms som effektiva. (...) Det framgår vidare att huvudmannen ska försäkra sig om att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Med detta åsyftat bland annat att huvudmannen ska se till att rektorn har tillgång till nödvändiga resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete med att tillförsäkra elever trygghet och studiero innebär att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som

finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Detta kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 49 ff. och 229 f.).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

I förarbeten anges att uppgifter som framkommer vid utredningen självfallet bör dokumenteras skriftligt. Vidare framgår att rektorn har en skyldighet att se till att det genomförs relevanta åtgärder i syfte att ändra en "störande" elevs beteende. Åtgärderna ska utformas utifrån vad som framkommit vid utredningen och ska därför vara anpassade till den enskilde elevens behov och förhållanden. En sådan åtgärd kan vara att tilldela eleven en skriftlig varning. Det kan också handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd från elevhälsan om det visar sig att eleven är i behov av detta (prop. 2009/10:165 s. 326 och 683).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt

utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolenhetens arbete med trygghet, studiero och kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Skolinspektionen utvecklar nedan i vilka avseenden verksamheten inte uppfyller skollagens krav.

Skolinspektionen bedömer att det råder bristande studiero i framförallt klass 2–3, där undervisningen störs i så hög grad att elever inte ges förutsättningar för en trygg och lugn lärmiljö. Av utredningen framkommer det att studieron brister dagligen, och de intervjuade återger situationer med kastade stolar, höga ljud och konflikter mellan elever. Lärarna beskriver en oro i elevgruppen där elever triggas varandra, och elevhälsan beskriver att situationer i klassrummet ofta eskalerar. De företeelser som beskrivs ovan medför att elever inte kan koncentrera sig på undervisningen. Det framkommer även att det har varit bristande studiero under flera terminer i följd. Den bristande studieron påverkar elevernas lärande negativt eftersom läraren måste fokusera på att försöka upprätthålla studiero istället för på undervisning och att ge elever ledning och stöd.

Skolinspektionen konstaterar att det finns ordningsregler på skolan som har framtagits och följts upp under medverkan av eleverna. Av utredningen framkommer dock att skolans ordningsregler inte följs konsekvent av eleverna, vilket medför att de inte får genomslag i en miljö med omfattande problematik. Lärarna uppger att eleverna framförallt brister i att följa ordningsreglerna när det blir stökigt, och att de anser att reglerna behöver förtydligas och hållas levande tillsammans med eleverna. Lärare efterfrågar tydligare konsekvenser om reglerna inte följs, ett mer konsistent arbete med reglerna och ett tydligare gemensamt ansvar bland skolans personal för att reglerna ska kunna upprätthållas. Skolinspektionen betonar vikten av att i uppföljningen ta reda på orsaken till att ordningsreglerna inte följs samt ta ställning till om ordningsreglerna behöver revideras eller implementeras ytterligare.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av skollagens bestämmelser om förebyggande arbete för att skapa studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att skolan följer upp, kartlägger och analyserar den rådande situationen och därefter vidtar adekvata åtgärder utifrån de behov och hinder som identifierats. Av utredningen framkommer att skolan följer upp elevernas studiero via trivselenkäter och Skolinspektionens skolenkät. Skolan har vidtagit vissa

förebyggande insatser för att förbättra studieron. Vid tillsynen framkommer dock flera hinder för att eleverna ska ha en tillfredsställande studiero. Det handlar bland annat om att eleverna inte följer ordningsreglerna, att skolan inte vidtagit åtgärder gällande elever som triggat varandra och att det finns enskilda elever som upprepat stör ordningen på lektioner. Detta är omständigheter som inte framkommer av skolans egen uppföljning. Andra relevanta faktorer är att det ännu inte finns en samsyn bland personalen vad gäller kommunikation och regler, att alla lärare inte deltar i uppföljningen av studiero samt att skolan behöver utveckla sitt arbete med att ge stöd till eleverna. Av intervjuer framkommer att skolan planerar eller att det finns behov av ytterligare åtgärder, men dessa har ännu inte påbörjats eller genomförts. Det gäller exempelvis att införas metoden PAX skolövergripande, npf-anpassning av skolmiljön och tvåläraresystem. Skolinspektionen konstaterar sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav i fråga om att bedriva ett tillräckligt förebyggande arbete för att skapa studiero. Detta eftersom skolans uppföljning och analys inte omfattar flera faktorer och perspektiv som inverkar på elevernas studiero. Skolan har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra studieron.

Skolinspektionen bedömer vidare att verksamheten inte uppfyller skollagens krav i fråga om utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppvisar olämpligt beteende. Av utredningen framgår att eleverna 5, 8 och 10 återkommande uppvisar ordningsstörande och olämpligt beteende, men att skolan inte genomfört utredningar enligt 5 kap. 9 § skollagen. Skolan håller visserligen möten med elever och vårdnadshavare, men dessa utgör inte de utredningar som lagen kräver. Det faktum att orsakerna till elevers ordningsstörande beteende inte utreds ger sedermera som följd att adekvata åtgärder med grund i utredningen inte kan sättas in. En utredning om ordningsstörande beteende syftar till att få eleven att ändra sitt beteende och förutsätter inte att en disciplinär åtgärd vidtas. De åtgärder som skolan genomför kan även exempelvis handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd som eleven är i behov av. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete med att anmäla och utreda uppgifter om kränkande behandling. Även om skolans personal upprättar anmälningar om kränkande behandling, framgår det av intervjuer att alla kränkningar inte anmäls, att personalen ännu inte har ett gemensamt förhållningssätt och att alla i personalen inte känner sig trygga i anmälningsförfarandet. Det framkommer även att ett betydande antal anmälningar tidigare under höstterminen 2025 inte hanterats av den ordinarie rektorn, vilket visar att skolan inte konsekvent utrett inkomna ärenden. Skolan har förvisso skriftliga rutiner och system för hantering av kränkingsanmälningar, men Skolinspektionen vill i

sammanhanget framhäva vikten av att varje händelse av kränkande behandling anmäls till skolans rektor, som sedan anmäler händelsen till huvudmannen. Även om huvudmannen delegerat till skolans rektor att utreda omständigheterna kring en uppgiven kränkningen, så är huvudmannen ytterst ansvarig för att kränkningar utreds skyndsamt. Om samtliga händelser av kränkande behandling inte anmäls och sedermera utreds, riskerar detta att medföra att huvudmannen inte tillsätter adekvata resurser och åtgärder på skolan i syfte att motverka kränkningarna.

Av utredningen framkommer att utbildningen inte präglas av trygghet. Eleverna beskriver till exempel dagliga bråk, hot och grovt språkbruk, och att vissa platser upplevs som särskilt otrygga. Lärarna bekräftar att klimatet i klassen 2–3 är fortsatt tufft trots vissa förbättringar, och personal i elevhälsan beskriver en elevgrupp med sociala svårigheter där tryggheten varierar från dag till dag. Samtidigt varierar bilden av hur ofta fysiska bråk sker. Av utredningen framgår att Av utredningen framkommer att skolan följer upp elevernas trygghet via trivselenkäter, Skolinspektionens skolenkät, hälsosamtal, elevhälsoformulär och kränkningsanmälningar. Utifrån uppföljningen har skolan vidtagit flertalet åtgärder för att förbättra tryggheten på skolan. Av intervjuer framkommer att det blivit stor skillnad vad gäller tryggheten sedan skolan ökat vuxennärvaron, genomfört förbättringar kopplat till rastvakter, infört rastaktiviteter, skapat en rastbod och begränsat skolgården. Av utredningen har inget annat framkommit än att skolan bedriver ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Skolinspektionen understryker dock, mot bakgrund av att det inte finns tillräcklig trygghet för eleverna på skolan, att detta arbete behöver fortsätta och intensifieras.

Huvudmannens ansvarstagande

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen, trots kännedom om problemen på skolan avseende studiero, inte har säkerställt att rektorn har tillräckliga förutsättningar att bedriva ett fungerande och långsiktigt förebyggande arbete på skolan, vilket är en brist.

Huvudmannen följer studieron vid skolan inom sina ordinarie processer och har beviljat extra resurser och psykologinsatser till skolan. Samtidigt uppger rektorn att bristen på behöriga lärare, hög personalomsättning och rektorsansvar över flera skolenheter begränsar möjligheterna till ett systematiskt och förebyggande arbete. Det framkommer till exempel att rektorer ansvarar för flera skolenheter och därmed inte kan vara närvarande i tillräcklig utsträckning för att arbeta strategiskt med trygghet och studiero. Huvudmannen planerar att stärka ledningsorganisationen först våren 2026 och planerar i övrigt inga ytterligare skolövergripande åtgärder för att förbättra studieron, trots kännedom om problemens omfattning.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen, mot bakgrund av rektorns beskrivningar av studieron på skolan samt skolans begränsade förutsättningar, måste ha haft insikt i skolans situation. Trots denna insikt har huvudmannen inte säkerställt att skolan har de organisatoriska och personella förutsättningar som krävs för att bedriva ett fungerande förebyggande arbete.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Östersunds kommuns verksamhet vid Fåker skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen utgår från och omfattar rätt kursplaner, studiehandledning på modersmålet, anmälan till rektorn, studiero och kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Östersunds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av elevernas scheman för läsåret 2025/26 samt huvudmannens timplan och fördelning av undervisningstid mellan ämnen. Utifrån dessa underlag har Skolinspektionen räknat på undervisningstiden för respektive ämne och årskurs i lågstadiet. Beräkningarna visar att eleverna får tillräckligt med undervisningstid totalt sett under lågstadiet, men att fördelningen av tiden mellan ämnen i årskurserna 1, 2 och 3 inte följer huvudmannens timplan. Eleverna får för lite undervisningstid i flera ämnen, samtidigt som de får för mycket undervisningstid i andra ämnen, jämfört med huvudmannens timplan.

Rektorn uppger i kompletterande information att timplanen behöver följas för samtliga ämnen varje läsår för att den garanterade undervisningstiden i lågstadiet ska stämma när eleverna slutar årskurs 3. Efter Skolinspektionens beräkningar har rektorn lämnat uppgifter där hen anger att enstaka beräkning inte stämmer helt, men att lärarna har lagt ut för mycket tid i vissa ämnen och för lite i andra och att detta behöver korrigeras. Rektorn uppger att hen inte tillträdde sin tjänst förrän i oktober 2025 och att hen utgick från att timfördelningen redan var kontrollerad, men att hen nu ser att så inte varit fallet. Rektorn uppger att hen

tillsammans med personalen ska justera schemaläggningen så att undervisningstiden överensstämmer med timplanen.

Huvudmannen anger i ett yttrande att Fåker skolas möjlighet att förhålla sig till den av huvudmannen beslutade timplanen per årskurs är begränsad och att det därför inte är förväntat att skolan kan följa timplanen helt. Detta eftersom undervisningen sker i åldersblandade grupper och skolans och klassernas storlek gör att de behöver kunna anpassa fördelningen av tid mer fritt. Huvudmannen anger samtidigt att de har en förväntan om att skolan ska följa den statligt reglerade stadiindelade timplanen och uppger att både rektor och huvudman nu har uppmärksamats på brister i schemat. Huvudmannen uppger vidare att det totala antalet felaktigt fördelade timmar ska utredas och att ett nytt schema ska införas så att undervisningstiden under lågstadiet fördelas på ett sådant sätt att den stadiindelade timplanen garanteras för alla elever.

Rättslig reglering

Grundskolan ska ha nio årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin. Undervisningen ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, de naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi, de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar (10 kap. 3–5 §§ skollagen).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 3–4 §§ och bilaga 1 skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte fullt ut säkerställer att eleverna får den minsta garanterade undervisningstiden för alla ämnen i lågstadiet. Utredningen visar att undervisningstiden i flera ämnen inte fördelas enligt huvudmannens timplan för respektive årskurs i lågstadiet. Enligt rektorn behöver timplanen följas för samtliga ämnen varje läsår för att den garanterade undervisningstiden för alla ämnen i lågstadiet ska stämma när eleverna slutar årskurs 3. Sammantaget innebär detta att timplanen inte följs och att eleverna därmed inte ges den minsta

garanterade undervisningstid som de enligt skollagen har rätt till i varje ämne under lågstadiet. Huvudmannen och rektorn uppger att bristerna ska utredas och att schemat ska justeras så att den stadieindelade timplanen följs.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Östersunds kommuns verksamhet vid Fåker skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid i respektive ämne. Utredningen visar att fördelningen av undervisningstiden mellan ämnen för eleverna i årskurserna 1, 2 och 3 inte följer huvudmannens timplan. Dock ges eleverna tillräckligt med undervisningstid totalt sett under lågstadiet. Vidare framkommer att rektorn och huvudmannen är medvetna om bristen och att de planerar att ta fram ett nytt schema så att den stadieindelade timplanen garanteras. Skolinspektionen bedömer därför bristen som mindre allvarlig och finner skäl att tilldela Östersunds kommun en anmärkning.

På Skolinspektionens vägnar,

X Stina Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Stina Johansson

X Caroline Engskär

Föredragande
Signerat av: Caroline Engskär

I ärendets handläggning har även utredare Johannes Eklund medverkat.